

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

Р. Д. Василюшин

«02» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту

Протокол № 11 від 20 травня 2024 р.

Т. в. о. завідувач кафедри

В. В. Миронюк

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Лісове господарство»

О. П. Бала

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Лісова сертифікація»**

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент кафедри таксації лісу та лісового менеджменту, к. е. н.,
доцент О. П. Павлішук

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Лісова сертифікація»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	«Лісове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	1 – 2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Самостійна робота	90 год.	106 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Лісова сертифікація» є набуття та поглиблення теоретичних знань студентів та формування у них практичних навичок інтегрування в систему менеджменту підприємств лісової галузі вимог лісової сертифікації в частині її екологічних, економічних та соціальних складових.

Задачами навчальної дисципліни є:

- розширення світогляду студентів стосовно сутності та значення лісової сертифікації як інструменту лісової політики за умов глобальних викликів;
- набуття та поглиблення теоретичних знань щодо структури та елементів процесу лісової сертифікації, особливостей різних схем лісової сертифікації та можливостей інтегрування їхніх вимог в систему менеджменту та практику ведення господарства;

– формування практичних умінь щодо впровадження та забезпечення належної реалізації на підприємствах лісової галузі стандартів лісової сертифікації: системи ведення лісового господарства, ланцюга постачання, використання торгових знаків.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

ПРН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати чинники, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН 6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісові ресурси в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

ПРН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

ПРН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

ПРН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тиж-ні	усь-го	у тому числі					усь-го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Лісова сертифікація як відповідь на глобальні виклики														
Тема 1. Вступ. Лісова сертифікація як ринковий інструмент відповідального господарювання: сутність та значення за сучасних умов	1	10	2				8	10	1					9
	2	10		2			8	10		1				9
Тема 2. Розвиток та поширення у світі лісової сертифікації	3	10	2				8	10	1					9
	4	10		2			8	10		1				9
Тема 3. Становлення та розвиток лісової сертифікації в Україні: FSC та PEFC сертифікація	5	10	2				8	10	1					9
	6	10		2			8	10		1				9
Разом за змістовим модулем 1		60	6	6			48	60	3	3				54

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тиж-ні	узьо-го	у тому числі					узьо-го	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 2. Стандарти лісової сертифікації та їх практичне застосування													
Тема 4. FSC принципи та критерії системи ведення лісового господарства	7	7	2				5	7	1				6
	8	7		2			5	7		1			6
Тема 4 (продовження). FSC принципи та критерії системи ведення лісового господарства	9	7	2				5	6,5	0,5				6
	10	7		2			5	6,5		0,5			6
Тема 5. PEFC критерії та індикатори лісоуправління на засадах сталого розвитку	11	7	2				5	7	1				6
	12	7		2			5	6,5		0,5			6
Тема 6. Сертифікація ланцюга постачання лісопродукції: сутність та перспективи	13	6	2				4	7	2				5
	14	6		2			4	7		1			6
	15	6	1	1			4	5,5	0,5				5
Разом за змістовим модулем 2		60	9	9			42	60	5	3			52
Усього годин		120	15	15			90	120	8	6			106

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Переваги лісової сертифікації: аналіз кейсів сертифікованих компаній	2
2	Тенденції розвитку лісової сертифікації у світі. Бази даних щодо сертифікованих підприємств (за схемами FSC та PEFC)	2
3	Інтегрування вимог лісової сертифікації в систему менеджменту: процеси та їх документування	2
4	Планування відповідального лісогосподарювання: зміст та елементи плану згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України	2
5	Цінності довкілля у стандартах лісової сертифікації: сутність, виявлення, стратегії та заходи щодо них	2
6	Взаємодія із зацікавленими сторонами в системі лісової сертифікації	2
7	Використання торгових знаків FSC та PEFC	3
	Разом	15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глобальні екологічні, економічні та соціальні виклики сучасності: сутність та інструменти подолання. Динаміка розвитку лісової сертифікації за схемами FSC та PEFC у світі	15
2	Алгоритм прийняття рішення претендентом на отримання сертифікату щодо сертифікації системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання. Публічна інформація про результати сертифікаційного оцінювання системи ведення лісового господарства: аналіз публічних звітів органів сертифікації	15
3	Процеси планування та моніторингу у національних стандартах лісової сертифікації для України. Оцінювання впливу господарської діяльності на цінності довкілля у стандартах лісової сертифікації для України	15
4	Інформування зацікавлених сторін та їх залучення до прийняття рішень щодо лісів та ведення лісового господарства згідно з вимогами стандартів лісової сертифікації	15
5	Сертифікація системи ведення лісового господарства в частині недеревинних лісових ресурсів	15
6	Використання торгових знаків FSC та PEFC: розв'язування ситуаційних задач. Аналіз кращих практик господарювання, що враховують вимоги стандартів лісової сертифікації за схемами FSC та PEFC	15
	Разом	90

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики результатів навчання є: залік; модульні тести; тестові роботи; захист практичних робіт.

6. Методи навчання

Методами навчання є: словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій); робота з навчально-методичною літературою (тезування, анутовання, рецензування); відеометод (дистанційні, мультимедійні методи); самостійна

робота (виконання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання

Методами оцінювання є: залік; усне або письмове опитування; модульне тестування; командні проекти; захист практичних робіт; презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні : монографія / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.
2. Павліщук О. П., Кравець П. В., Василюшин Р. Д. Менеджмент лісових ресурсів: підручник. Київ – Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2020. 350 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Асоціація «Національна система лісової добровільної сертифікації». URL: <http://woodcertification.com.ua>.
2. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Лісове господарство. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Державна стратегія управління лісами до 2035 року : схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1777-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.
4. Довідник з лісового фонду України за матеріалами державного обліку лісів станом на 01.01.2011 року. Ірпінь, 2012. 130 с.
5. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с.
6. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : Камула, 2014. 592 с.
7. Лакида П. І., Павліщук О. П., Кравець П. В. Лісова політика : підручник. Київ, ФОП Ямчинський О. В., 2021. 280 с.
8. Лісовий Кодекс України : постанова Верховної Ради України від 21.01.94 р. № 3852-ХІІ. URL: zakon.rada.gov.ua/go/3852-12.
9. Нормативно-правова база України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
10. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. Р. 55–65. URL: <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.
11. Павліщук О. П., Кравець П. В. Диверсифікація діяльності підприємств лісового господарства України в контексті забезпечення комплексного лісокористування. *Економічний простір*. 2017. № 125. С. 98–109.
12. Павліщук О. П., Сторчоус О. В. Лісова сертифікація за вимогами FSC® національного стандарту для України: можливості для зацікавлених сторін : практичний посібник. 2021. 48 с. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.
13. Посібник з питань практичної реалізації FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України / Бондарук Г. В. та ін.; за ред. П. В. Кравця. 2021. 172 с. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.
14. Сталий розвиток лісового господарства в Україні. URL: <http://sfmu.org.ua>.
15. Стандарт Національної системи лісової добровільної сертифікації «Стале лісоуправління. Загальні положення». UA SFM ST 02:2020. URL: <http://woodcertification.com.ua>.
16. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. Київ : Знання, 2004. 687 с.
17. Ansoff H. I. Strategic management. London: Palgrave Macmillan, 2007. 233 р.
18. Bowman C. The essence of strategic management. New York: Prentice Hall, 1990. 152 р.
19. Chain of Custody Certification. FSC-STD-40-004 V 3-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/302>.
20. Chain of Custody of Forest and Tree Based Products – Requirements. PEFC ST 2002:2020. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2020-02/66954288-f67f-4297-9912-5a62fcc50ddf/23621b7b-3a5d-55c9-be4d-4e6a5f61c789.pdf>.

21. Ecosystem Services Procedure: Impact Demonstration and Market Tools. FSC-PRO-30-006 V 1-2. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/316>.
22. Forest Stewardship Council. URL: <https://fsc.org/en>.
23. FSC Connect. URL: <https://connect.fsc.org>.
24. FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship. FSC-STD-01-001 V 5-3. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/392>.
25. Global Forest Resources Assessment 2020. Main report. FAO. 2020. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9825en>.
26. Hălălisan, A.-F., Popa, B., Heras-Saizarbitoria, I., Boiral, O., Arana-Landin, G., Nicorescu, A.-I., & Abrudan, I.V. Procedural factors influencing forest certification audits: An empirical study in Romania. *Forests*. 2021. Vol. 12(2). Article number 172. DOI: 10.3390/f12020172.
27. International Generic Indicators. FSC-STD-60-004 V 2-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/262>.
28. ISO 31000:2018 «Risk management – Guidelines». URL: <https://www.iso.org>.
29. Jaung, W., Putzel, L., Bull, G.Q., Guariguata, M.R., & Sumaila, U.R. Estimating demand for certification of forest ecosystem services: A choice experiment with Forest Stewardship Council certificate holders. *Ecosystem Services*. 2016. Vol. 22 (part A). P. 193-201. DOI: 10.1016/j.ecoser.2016.10.016.
30. Lehtonen, E., Gustafsson, L., Lohmus, A., Stedingk, H.V. What does FSC forest certification contribute to biodiversity conservation in relation to national legislation? *Journal of Environmental Management*. 2021. Vol. 299. Article number 113606. DOI: 10.1016/j.jenvman.2021.113606.
31. Pavlishchuk O., Kravets P., Churilov A. Integration of Environmental Values into the Management System of Forestry Enterprises in Accordance with the Requirements of Forest Certification. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2022. Vol. 13. № 4. P. 84–95. DOI: 10.31548/forest.13(4).2022.84-95.
32. PEFC Trademarks Rules – Requirements. PEFC ST 2001:2020. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2020-02/d1ad5a21-0267-4db4-a41b-07fd577ffdea/3abf07e8-b7f9-5f42-ba2a-9ca608ee415f.pdf>.
33. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <https://www.pefc.org>.
34. Requirements for Sourcing FSC® Controlled Wood. FSC-STD-40-005 V 3-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/373>.
35. Requirements for use of the FSC® trademarks by certificate holders. FSC-STD-50-001 V 2-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/225>.
36. State of Europe’s Forests 2020. 394 p. URL: https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf.
37. Sustainable development goals. URL: <https://www.un.org/sustainable-development/sustainable-development-goals>.

38. Sustainable Forest Management – Requirements. PEFC ST 1003:2018. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2019-01/b296ddcb-5f6b-42d8-bc98-5db98f62203e/6c7c212a-c37c-59ee-a2ca-b8c91c8beb93.pdf>.
39. The FSC National Forest Stewardship Standard of Ukraine FSC-STD-UKR-01-2019 V 1-0. URL: <https://fsc.org/en/document-centre/documents/resource/428>.
40. World Wide Fund For Nature. URL: <https://wwf.panda.org>.
41. Zubizarreta, M., Arana-Landín, G., Wolff, S., & Egiluz, Z. Assessing the economic impacts of forest certification in Spain: A longitudinal study. *Ecological Economics*. 2023. Vol. 204 (part A). Article number 107630. DOI: 10.1016/j.ecolecon.2022.107630.